ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 8.9.2006
COM(2006) 481 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

{SEC(2006) 1096}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006[1] σκιαγράφησε τη διττή πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Ευρώπης, όταν συμπέρανε ότι αποτελούν καίριους παράγοντες για την ανάπτυξη του μακροπρόθεσμου δυναμικού της ΕΕ όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή. Επιπλέον, δήλωσε ότι πρέπει να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που να είναι αποδοτικά και να προάγουν την ισότητα. Τα ζητήματα αυτά είναι κεφαλαιώδη για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ όπως αναφέρονται στη σύμπραξη της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και στην ανοικτή μέθοδο συντονισμού για την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική προστασία.

2. Σε όλη την Ευρώπη, λόγω των περικοπών στους κρατικούς προϋπολογισμούς και των προκλήσεων που συνιστούν η παγκοσμιοποίηση, η δημογραφική μεταβολή και η τεχνολογική καινοτομία, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην αύξηση της αποδοτικότητας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Αυτό, ασφαλώς, είναι επιθυμητό, αλλά συχνά σχηματίζεται η εντύπωση ότι η αποδοτικότητα και η ισότητα συνιστούν αλληλοαποκλειόμενους στόχους. Είναι ιδιαίτερα σύνηθες το φαινόμενο τα υφιστάμενα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης να αναπαράγουν ή ακόμη και να επιτείνουν τις υπάρχουσες ανισότητες.

3. Ωστόσο, αποδεικνύεται ότι η ισότητα[2] και η αποδοτικότητα[3], εάν εξεταστούν στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προοπτικής, είναι, ουσιαστικά, αλληλοενισχυόμενοι στόχοι. Η παρούσα ανακοίνωση, μάλιστα, εστιάζεται στις πολιτικές όπου πράγματι αυτό συμβαίνει. Στόχος της είναι να ενημερωθούν οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής σχετικά με τις τάσεις που διαγράφονται σε άλλα κράτη μέλη και την έρευνα

---

[1] Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 23-24 Μαρτίου 2006, Συμπεράσματα της Προεδρίας, παράγραφος 23.

[2] Η ισότητα νοείται ως ο βαθμός στον οποίο τα άτομα μπορούν να επωφελούνται από την εκπαίδευση και την κατάρτιση, όσον αφορά τις ευκαιρίες, την πρόσβαση, την αντιμετώπισή τους και τα αποτελέσματα. Τα συστήματα που προάγουν την ισότητα είναι εκείνα που εξασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και άλλους παράγοντες που συνεπάγονται εκπαιδευτικά μειονεκτήματα και ότι η αντιμετώπιση ανταποκρίνεται στις ειδικές μαθησιακές ανάγκες του κάθε ατόμου. Η ανισότητα ως προς το φύλο, το καθεστώς εθνοτικής μειονότητας, την αναπηρία και άλλες περιφερειακές αποκλίσεις κ.λπ. δεν αποτελεί τον πρωταρχικό πόλο εστίασης στην παρούσα ανακοίνωση, αλλά κρίνεται συναφής στο βαθμό που συμβάλλει στα γενικά κοινωνικοοικονομικά μειονεκτήματα.

[3] Η αποδοτικότητα αφορά τη σχέση μεταξύ εισροών και εκροών σε μια διαδικασία. Τα συστήματα είναι αποδοτικά όταν οι εισροές παράγουν τις μέγιστες εκροές. Η σχετική αποδοτικότητα στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συστημάτων μετράται συνήθως με βάση τα αποτελέσματα δοκιμασιών και εξετάσεων, ενώ η αποδοτικότητά τους σε σχέση με την ευρύτερη κοινωνία και την οικονομία υπολογίζεται με βάση το ιδιωτικό και το κοινωνικό όφελος που αναμένεται να προκύψει.

υποστήριξης που είναι διαθέσιμη σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να τους βοηθήσει στη λήψη των αποφάσεών τους όσον αφορά τη συνεχιζόμενη διαδικασία μεταρρύθμισης των συστημάτων. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής[4] παρουσιάζει αναλυτικά τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία.

1.1 Αναμέτρηση με τις οικονομικές και τις κοινωνικές προκλήσεις

4. Η ΕΕ αντιμετωπίζει τέσσερις αλληλοσυνδεόμενες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις: την παγκοσμιοποίηση και την εμφάνιση πρόσφατα βιομηχανοποιημένων και ιδιαίτερα ανταγωνιστικών χωρών· τη δημογραφική κατάσταση, με τη μορφή του γηράσκοντος ευρωπαϊκού πληθυσμού και των μεταναστευτικών ροών· την ταχεία μεταβολή της αγοράς εργασίας ως προς τη φύση της· και την επανάσταση στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας με μοχλό την τεχνολογία. Κάθε μία από αυτές τις προκλήσεις επηρεάζει μια άλλη πρόκληση: την παροχή άρτιας εκπαίδευσης για όλους. Άτομα με ελάχιστα προσόντα αντιμετωπίζουν διαρκώς εντονότερα τον κίνδυνο της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το 2004 75 εκατ. πολίτες της ΕΕ (το 32% του εργατικού δυναμικού) είχαν χαμηλή ειδίκευση αλλά, έως το 2010, μόνο το 15% των νέων θέσεων εργασίας θα απευθύνεται σε όσους έχουν ολοκληρώσει μόνο τη βασική σχολική εκπαίδευση[5].

5. Οι πολιτικές για την εκπαίδευση και την κατάρτιση μπορούν να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, αλλά οι ανισότητες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συνεπάγονται επίσης τεράστιο κρυμμένο κόστος, το οποίο σπανίως εμφανίζεται στα δημόσια λογιστικά συστήματα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες (ΗΠΑ) το μέσο ακαθάριστο κόστος για όλη τη ζωή ενός 18χρονου που εγκατέλειψε το γυμνάσιο υπολογίζεται σε 450.000 δολάρια ΗΠΑ (350.000 ευρώ). Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι απώλειες από τη φορολογία εισοδήματος, η αυξημένη ζήτηση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κοινωνικής μέριμνας, καθώς και το κόστος που συνεπάγονται τα υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας και παραβατικότητας[6]. Στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), εάν ένα επιπλέον ποσοστό ύψους 1% του ενεργού πληθυσμού ήταν απόφοιτοι ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντί ανειδίκευτοι, το όφελος για το κράτος θα ανερχόταν σε περίπου 665 εκατ. λίρες ετησίως μέσω της μειωμένης εγκληματικότητας και της αυξημένης δυνατότητας είσπραξης εσόδων[7].

6. Οι πολιτικές που περιορίζουν αυτό το κόστος μπορούν να κομίσουν οφέλη τόσο σε επίπεδο ισότητας όσο και σε επίπεδο αποδοτικότητας. Τα κράτη μέλη μπορούν να μεγιστοποιήσουν τα πραγματικά και τα μακροπρόθεσμα οφέλη από τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισής τους, εξετάζοντας την ισότητα σε συνδυασμό με την αποδοτικότητα κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη μεταρρύθμιση των συστημάτων.

---

4 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (ΕΕΥΕ) [SEC (2006) 1096].
5 ΕΕΥΕ, σ. 5.
6 ΕΕΥΕ, σ. 13-14.
7 ΕΕΥΕ, σ. 12-13.

2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

7. Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αργούν να αποφέρουν καρπούς. Επομένως, οι κυβερνήσεις, όταν καθορίζουν τις χρηματοδοτικές προτεραιότητές τους, θα πρέπει να προκρίνουν τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Όπως προκύπτει από την επόμενη ενότητα, η προσχολική εκπαίδευση έχει τα υψηλότερα ποσοστά απόδοσης σε ολόκληρη τη διά βίου μαθησιακή πορεία, ιδίως για τους πλέον μειονεκτούντες, και τα αποτελέσματα αυτής της επένδυσης αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου.

Σχήμα 1: Απόδοση της επένδυσης σε διάφορα επίπεδα της διά βίου μάθησης

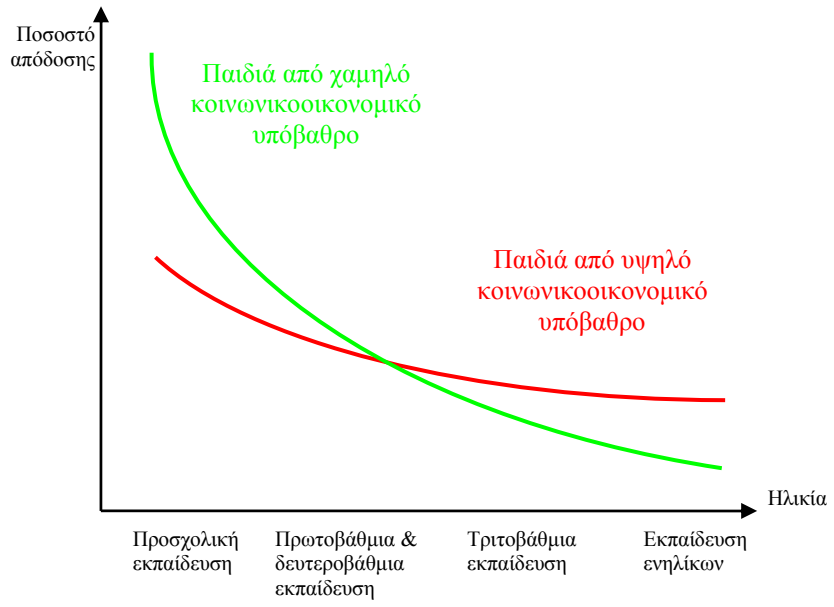

Πηγή: Cunha et al. (2006), προσαρμοσμένο από το ΕΕΝΕΕ[8].

8. Αυτή η ανάγκη μακρόπνοου επενδυτικού σχεδιασμού τονίζει τη σημασία των εθνικών στρατηγικών για τη διά βίου μάθηση, τις οποίες συμφώνησαν να χαράζουν τα κράτη μέλη μέχρι το τέλος του 2006. Τα εθνικά και τα ευρωπαϊκά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων θα διευκολύνουν την επικύρωση της μάθησης σε όλους τους τομείς. Αυτό είναι σημαντικό για την προώθηση της ισότητας γιατί πολλοί από τους λιγότερο ευνοημένους αποκτούν σταδιακά βασικές ικανότητες και δεξιότητες[9] στο πλαίσιο ανεπίσημης και άτυπης εκπαίδευσης. Εάν εξασφαλιστεί ότι όλες οι μορφές μάθησης επικυρώνονται και μπορούν να μεταφερθούν ώστε να αρθούν τα «αδιέξοδα» από τις μαθησιακές πορείες, θα ωφεληθούν τόσο η αποδοτικότητα όσο και η ισότητα[10].

---

8 European Expert Network on Economics of Education (EENEE – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνωμόνων στα Οικονομικά της Εκπαίδευσης): www.education-economics.org.

9 COM(2005)548, 2005/0221 (COD), «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση».

10 ΕΕΥΕ, σ. 15-16.

9. Κρίνεται αναγκαίο να καλλιεργηθεί πνεύμα αξιολόγησης στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι αποτελεσματικές μακρόπνοες πολιτικές πρέπει να βασίζονται σε αδιάσειστα στοιχεία. Τα κράτη μέλη, για να αντιληφθούν πλήρως και να παρακολουθήσουν αυτό που συμβαίνει στα συστήματά τους, χρειάζονται διαύλους για τη διενέργεια και την πρόσβαση της σχετικής έρευνας, στατιστική υποδομή ικανή για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων, καθώς και μηχανισμούς για την αξιολόγηση της προόδου κατά την υλοποίηση των πολιτικών.

10. Οι πολιτικές για την εκπαίδευση από μόνες τους δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τα εκπαιδευτικά μειονεκτήματα. Υπάρχει ο συνδυασμός προσωπικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών παραγόντων που περιορίζει τις ευκαιρίες στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι διατομεακές προσεγγίσεις είναι σημαντικές προκειμένου να συνδεθούν οι πολιτικές για την εκπαίδευση και την κατάρτιση με τις πολιτικές για την απασχόληση, την οικονομία, την κοινωνική ενσωμάτωση, τη νεολαία, την υγεία, τη δικαιοσύνη, τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτές οι πολιτικές θα πρέπει επίσης να σχεδιάζονται με στόχο την αποκατάσταση των περιφερειακών ανισορροπιών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καλλιεργήσουν πνεύμα αξιολόγησης. Θα πρέπει να αναπτύξουν πολιτικές για όλα τα στάδια της διά βίου μάθησης, οι οποίες να λαμβάνουν πλήρως υπόψη την αποδοτικότητα σε συνδυασμό με την ισότητα, και μάλιστα σε βάθος χρόνου, και να συμπληρώνουν τις πολιτικές σε συναφείς τομείς.

3. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

3.1. Προσχολική εκπαίδευση: έμφαση στη μάθηση σε μικρή ηλικία

11. Υπάρχουν ουσιαστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η συμμετοχή σε προσχολική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας έχει μεγάλης διάρκειας οφέλη όσον αφορά τις επιδόσεις και την κοινωνικοποίηση κατά τη σχολική φοίτηση και την επαγγελματική σταδιοδρομία των ατόμων, γιατί διευκολύνει τη μεταγενέστερη μάθηση[11].

12. Σύμφωνα με την πείρα που έχει αντληθεί σε επίπεδο ΕΕ και ΗΠΑ, τα προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης, ιδιαίτερα εκείνα που απευθύνονται σε μειονεκτούντα παιδιά, μπορούν να έχουν θετικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη ευρείας κλίμακας, τα οποία διατηρούνται και μετά την ενηλικίωση[12]. Στα αποτελέσματα συγκαταλέγεται η βελτίωση σε πολλούς τομείς: σχολικές επιδόσεις, βαθμολογία, ποσοστά απασχόλησης, απολαβές, πρόληψη της εγκληματικότητας, οικογενειακές σχέσεις και υγεία. Ωστόσο, για να αντισταθμιστούν τα μειονεκτήματα σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, τα προσχολικά προγράμματα πρέπει να συνοδεύονται από συνακόλουθες παρεμβάσεις, όπως η στήριξη για την εκμάθηση γλωσσών και την κοινωνική προσαρμογή. Διαφορετικά, ο επωφελής αντίκτυπός τους θα ακολουθήσει φθίνουσα πορεία. Η έλλειψη επενδύσεων στον τομέα της μάθησης σε μικρή ηλικία συνεπάγεται σημαντικά υψηλότερες διορθωτικές δαπάνες σε μεταγενέστερα στάδια της ζωής, κάτι που είναι λιγότερο αποδοτικό από οικονομική πλευρά και μπορεί να

---

[11] ΕΕΥΕ, σ. 15-16 και 18.
[12] ΕΕΥΕ, σ. 18-19.

συνδεθεί με αυξημένες δαπάνες προς τις πολιτικές για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, την υγεία, την ανεργία και άλλες κοινωνικές πολιτικές.

13. Αρκετές ευρωπαϊκές χώρες εισήγαγαν πολιτικές δαπανών οι οποίες αποβλέπουν στην ενίσχυση της αρχικής εκπαίδευσης και στην αντιμετώπιση των μειονεκτημάτων από όσο το δυνατόν μικρότερη ηλικία (π.χ. BE, ES, FR, IT και HU). Αυτές οι πολιτικές είναι ιδιαίτερα επιτυχείς όσον αφορά την αποδοτικότητα και την ισότητα και δικαιολογούν την υψηλή τους προτεραιότητα κατά την κατανομή των δημόσιων και των ιδιωτικών δαπανών.

14. Ο τύπος της εκπαίδευσης σε παιδιά νηπιακής ηλικίας και η παιδαγωγική που θα χρησιμοποιείται θα πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά. Τα προγράμματα που εστιάζονται στη μάθηση, καθώς και στην απόκτηση προσωπικών και κοινωνικών ικανοτήτων τείνουν να έχουν καλύτερα αποτελέσματα και, συνεπώς, μεγαλύτερη συνεχιζόμενη επίδραση σε όλη τη διάρκεια ζωής των ατόμων[13]. Η παροχή ειδικά εκπαιδευμένων δασκάλων προσχολικής εκπαίδευσης θα πρέπει να βελτιωθεί σε πολλές χώρες. Η ενεργός συμμετοχή των γονιών είναι ουσιαστική για την επιτυχία της προσχολικής εκπαίδευσης και, στην περίπτωση των μειονεκτούντων παιδιών, αυτή η συμμετοχή μπορεί να ενθαρρύνεται μέσω γονεϊκής αγωγής και προγραμμάτων λαϊκής επιμόρφωσης.

Η προσχολική εκπαίδευση έχει τα μεγαλύτερα οφέλη όσον αφορά τις επιδόσεις και την κοινωνική προσαρμογή των παιδιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επενδύσουν περισσότερους πόρους στην προσχολική εκπαίδευση ως αποτελεσματικό μέσο για τη διαμόρφωση της βάσης για περαιτέρω μάθηση, αποτρέποντας την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και αυξάνοντας την ισότητα ως προς τα αποτελέσματα και τα γενικά επίπεδα δεξιοτήτων.

3.2. Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: καλύτερης ποιότητας βασική εκπαίδευση για όλους

15. Τα υποχρεωτικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν τη βασική εκπαίδευση και τις κυριότερες ικανότητες που απαιτούνται από όλους προκειμένου να ευημερούν σε μια κοινωνία που βασίζεται στη γνώση. Αυτό είναι σημαντικό ιδίως για ορισμένες ομάδες μειονεκτούντων ατόμων, καθώς και στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη έχουν μεγάλο αριθμό μεταναστών και εθνοτικών μειονοτήτων. Τα εκπαιδευτικά συστήματα που προβλέπουν το χωρισμό σε κατευθύνσεις[14] των μαθητών από τα πρώτα στάδια επιτείνουν τις διαφορές μορφωτικού επιπέδου λόγω του κοινωνικού υπόβαθρου και, με τον τρόπο αυτό, επιφέρουν ακόμη μεγαλύτερη ανισότητα στις μαθητικές και σχολικές επιδόσεις[15]. Η κατηγοριοποίηση θεωρήθηκε αποτελεσματική σε ορισμένα κράτη μέλη, όπου ολόκληρα σχολεία έχουν οργανωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται σε

---

13 ΕΕΥΕ, σ. 18-19.

14 Πρόκειται για το διαχωρισμό των παιδιών σε ξεχωριστά σχολεία βάσει των ικανοτήτων που επιδεικνύουν πριν από την ηλικία των 13 ετών. Αν και το σύστημα αυτό δεν προβλέπει αναγκαστικά το διαχωρισμό μεταξύ θεωρητικής/γενικής και επαγγελματικής κατεύθυνσης, στην πράξη αυτό ακριβώς τείνει να γίνεται. Αυτός ο ορισμός δεν περιλαμβάνει την "ομαδοποίηση", σύμφωνα με την οποία το σχολικό πρόγραμμα προσαρμόζεται σε διάφορες ομάδες παιδιών με βάση τις ικανότητές τους, αλλά στο πλαίσιο του ίδιου σχολείου.

15 ΕΕΥΕ, σ. 19-20.

ομάδες μαθητών με παρόμοιες ανάγκες και επίπεδα επιδόσεων. Ωστόσο, τα στοιχεία αμφισβητούν την ορθότητα αυτής της άποψης. Οι ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. DE, LI, LU, NL και AT) που κατηγοριοποιούν τους μαθητές σε μικρή ηλικία παρουσιάζουν μεγαλύτερες διακυμάνσεις ως προς τις επιδόσεις των μαθητών απ' ό,τι οι χώρες που έχουν πιο ενοποιημένα σχολικά συστήματα.

16. Ο χωρισμός των μαθητών σε κατευθύνσεις από τα πρώτα στάδια έχει ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στα επίπεδα σχολικής επιτυχίας των μειονεκτούντων παιδιών. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η εν λόγω κατηγοριοποίηση τείνει να κατευθύνει τα παιδιά αυτά σε μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης με λιγότερο κύρος. Η αναβολή της κατηγοριοποίησης μέχρι την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα μεταφοράς μεταξύ των διαφόρων τύπων σχολείων, μπορεί να περιορίσει το διαχωρισμό και να προωθήσει την ισότητα χωρίς να μειώνει την αποδοτικότητα[16].

17. Πολλά κράτη μέλη (π.χ. BE, NL, CZ, IE, IT, LV, HU, PT, SK και UK)[17] επιδίωξαν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα μέσω της αποκέντρωσης, παρέχοντας μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια στα μεμονωμένα ιδρύματα όσον αφορά τον καθορισμό του περιεχομένου των μαθημάτων, την κατανομή των κονδυλίων του προϋπολογισμού τους ή τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το προσωπικό. Το σκεπτικό είναι συνήθως ότι η γνώση των συνθηκών που επικρατούν σε τοπικό επίπεδο και των ειδικών αναγκών καθιστούν την αποκεντρωμένη λήψη αποφάσεων πιο αποτελεσματική. Συστήματα ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων με τη μορφή κεντρικών απολυτήριων εξετάσεων και συστημάτων εσωτερικής αξιολόγησης υπάρχουν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. DK, EE, EL, FR, IE, IT, CY, LV, LT, HU, MT, NL, AT, PL, PT, SI, FI, UK, LI, NO και RO)[18]. Υπάρχουν στοιχεία σε παγκόσμιο επίπεδο που αποδεικνύουν ότι ο συνδυασμός τοπικής αυτονομίας για τα ιδρύματα και κεντρικών συστημάτων ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών. Ωστόσο, τα συστήματα ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν την απόλυτη προσήλωση στην ισότητα και να αποτρέπουν τη διαμόρφωση δυνητικά άδικων συνεπειών, σε τοπικό επίπεδο, των αποκεντρωμένων αποφάσεων, π.χ. για τον καθορισμό των περιοχών από τις οποίες προέρχονται οι μαθητές. Ορισμένες χώρες έχουν θέσει στόχους και κίνητρα ισότητας στα συστήματα ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων που εφαρμόζουν, καθώς και ενέργειες παρακολούθησης των ιδρυμάτων που δεν καταφέρνουν να επιτύχουν τα απαιτούμενα πρότυπα ισότητας.

18. Οι σημαντικότεροι παράγοντες της αποδοτικότητας και της ισότητας είναι η ποιότητα, η πείρα και η κινητροδότηση των δασκάλων, καθώς και οι παιδαγωγικές μέθοδοι που χρησιμοποιούν. Το διδακτικό προσωπικό, εάν συνεργαστεί με τους γονείς και τις υπηρεσίες πρόνοιας για μαθητές, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην εξασφάλιση της συμμετοχής των πλέον μειονεκτούντων ατόμων. Αυτό έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας στις περιπτώσεις όπου τα σχολεία εφαρμόζουν στρατηγικές ενσωμάτωσης, οι οποίες επικαιροποιούνται συνεχώς και βασίζονται στην παιδαγωγική έρευνα. Τα κράτη μέλη προσπάθησαν σκληρά για να επιτύχουν το

---

16 ΕΕΥΕ, σ. 22.
17 ΕΕΥΕ, σ. 22-23.
18 ΕΕΥΕ, σ. 23-24.

κατάλληλο μείγμα μέτρων με σκοπό την ενθάρρυνση έμπειρου και κινητροδοτημένου διδακτικού προσωπικού στα σχολεία που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις[19]. Η ανάπτυξη πολιτικών για τις προσλήψεις που να εξασφαλίζουν υψηλής ποιότητας διδασκαλία στους μειονεκτούντες μαθητές θα πρέπει να συνιστά προτεραιότητα.

Όπως προκύπτει από τα περισσότερα στοιχεία της έρευνας, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία χωρίζουν τους μαθητές σε κατευθύνσεις από μικρή ηλικία επιτείνουν τις συνέπειες του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου στο μορφωτικό επίπεδο και δεν αυξάνουν την αποδοτικότητα μακροπρόθεσμα. Η αποδοτικότητα και η ισότητα μπορούν να βελτιωθούν εάν το ενδιαφέρον εστιαστεί στη βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού προσωπικού και των διαδικασιών πρόσληψης σε μειονεκτικές περιοχές, καθώς και στη δημιουργία συστημάτων αυτονομίας και ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων που να αποτρέπουν την ανισότητα.

3.3. Τριτοβάθμια εκπαίδευση: περισσότερες επενδύσεις και ευρύτερη συμμετοχή

19. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί καίριο τομέα της οικονομίας και της κοινωνίας που βασίζονται στη γνώση. Βρίσκεται στο επίκεντρο του «γνωσιακού τριγώνου» που σχηματίζουν η εκπαίδευση, η καινοτομία και η έρευνα. Όπως αναφέρεται σαφώς στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων[20], η τριτοβάθμια εκπαίδευση της ΕΕ αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και χρειάζεται να εκσυγχρονιστεί για να γίνει ανταγωνιστικότερη και να προαγάγει την αριστεία. Μία πρόκληση είναι η δημιουργία ποικιλόμορφων συστημάτων που, αφενός, να παρέχουν σε όλους τη δυνατότητα ισότιμης συμμετοχής και, αφετέρου, να διατηρούν τη δημοσιονομική βιωσιμότητά τους και να διαδραματίζουν αποτελεσματικότερο ρόλο. Η Επιτροπή έχει ήδη προτείνει στην ΕΕ να θέσει ως στόχο τη χορήγηση, εντός μίας δεκαετίας, τουλάχιστον του 2% του ΑΕγχΠ σε όλες τις δραστηριότητες μιας εκσυγχρονισμένης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης[21], έτσι ώστε να διαμορφωθεί μια κοινωνία που να βασίζεται στη γνώση.

20. Καταγράφεται σταδιακή αύξηση του αριθμού των σπουδαστών και αύξηση των προσδοκιών όσον αφορά τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Τα επίπεδα χρηματοδότησης, όμως, δεν σημείωσαν ανάλογη αύξηση. Ταυτόχρονα, η αύξηση του αριθμού των σπουδαστών δεν αύξησε την ισότητα καθώς ευνόησε κυρίως τα άτομα που προέρχονται από ανώτερες κοινωνικοοικονομικές ομάδες ή των οποίων οι γονείς είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης[22].

21. Είναι κοινή η αντίληψη ότι το «δωρεάν» σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εκείνο που χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από το κράτος) είναι, εξ ορισμού, ισότιμο. Μάλιστα, αυτή η παραδοχή δεν αμφισβητείται από την πραγματικότητα, καθώς ο καθοριστικός παράγοντας για τη συμμετοχή είναι το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Όπως προκύπτει από τα περισσότερα στοιχεία, υπάρχουν συνήθως σημαντικά ιδιωτικά οφέλη για όσους συμμετέχουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα

---

19 ΕΕΥΕ, σ. 25.
20 COM (2006) 208 τελικό.
21 COM (2006) 208 τελικό. Βλ. επίσης COM (2006) 30 και COM (2005) 152.
22 ΕΕΥΕ, σ. 25-26.

οποία δεν αντισταθμίζονται πλήρως από τα συστήματα προοδευτικής φορολόγησης. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει ένα φαινόμενο αντίστροφης αναδιανομής. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στις περιπτώσεις όπου τα σχολικά συστήματα επιτείνουν τις συνέπειες του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου στο μορφωτικό επίπεδο. Για να υπάρξει μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ του κόστους που καλύπτεται από τον κάθε πολίτη χωριστά και την κοινωνία και των οφελών που αποκομίζει ο καθένας[23], αφενός, και, αφετέρου, για να δοθεί στα πανεπιστήμια η επιπλέον χρηματοδότηση που χρειάζονται, πολλές χώρες στρέφονται στους κύριους άμεσα ωφελούμενους από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή τους σπουδαστές, προκειμένου να επενδύσουν στο δικό τους μέλλον καταβάλλοντας δίδακτρα (π.χ. BE, ES, IE, NL, AT, PT, UK και LI)[24]. Σύμφωνα με στοιχεία επιβεβαιώνεται επίσης ότι η επίδραση των διδάκτρων στην αγορά ενδέχεται να βελτιώσει την ποιότητα της διδασκαλίας και της διαχείρισης στα πανεπιστήμια και να ενισχύσει τα κίνητρα των σπουδαστών[25].

22. Είναι σαφές ότι η επιβολή διδάκτρων, εάν δεν συνοδεύεται από χρηματοοικονομική στήριξη των φτωχότερων σπουδαστών, κινδυνεύει να επιτείνει την ανισότητα όσον αφορά την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι πλέον μειονεκτούντες είναι συχνά εκείνοι που απεχθάνονται τον κίνδυνο και τα χρέη και εκείνοι που θεωρείται πιθανότερο να διστάσουν απέναντι στο ενδεχόμενο χρονοβόρων σπουδών αντί επικερδούς απασχόλησης, εφόσον τα ιδιωτικά οφέλη μετά την αποφοίτηση δεν είναι εξασφαλισμένα. Αυτό συμβαίνει ιδίως όταν το επίπεδο των διδάκτρων βασίζεται στα εκτιμώμενα ποσοστά μελλοντικής απόδοσης, με την αυτονόητη παραδοχή ότι η οικονομία θα εξακολουθήσει να ανταμείβει τους αποφοίτους όσο και σήμερα. Οι κυβερνήσεις, με την εγγυοδοσία τραπεζικών δανείων και την προσφορά δανείων εξαρτημένων από το μελλοντικό εισόδημα, υποτροφιών και επιδοτήσεων βάσει εισοδήματος, μπορούν να αυξήσουν την πρόσβαση λιγότερο εύπορων σπουδαστών σε αυτό το στάδιο της εκπαίδευσης. Αυτά τα συστήματα εφαρμόζονται ήδη σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. BE, ES, FR, IE, IT, LV, LT, NL, AT, PT, UK και LI). Αν και είναι υπερβολικά καινοφανή ώστε να έχουν μελετηθεί πλήρως, στοιχεία από την Αυστραλία και τις ΗΠΑ αποδεικνύουν ότι τα δίδακτρα που συνοδεύονται με στοχοθετημένη χρηματοδοτική στήριξη αυξάνουν τον αριθμό των σπουδαστών χωρίς να επηρεάζουν αρνητικά την ισότητα[26].

23. Λόγω των ανισοτήτων που παρατηρούνται στα πρώτα στάδια του εκπαιδευτικού κύκλου, οι μαθητές που προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον συχνά δεν αποκτούν το επίπεδο προσόντων που απαιτείται για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ακόμα και εκείνοι οι μαθητές που το καταφέρνουν συχνά διστάζουν να εξετάσουν το ενδεχόμενο φοίτησής τους σε πανεπιστήμιο[27]. Οι πολιτικές με στόχο την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της ισότητας των σχολικών συστημάτων είναι ζωτικής σημασίας, παράλληλα με την εφαρμογή μέτρων, ώστε να αλλάξουν οι πολιτισμικές αντιλήψεις σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τις ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η τριτοβάθμια εκπαίδευση, μέσω επισκέψεων σε σχολεία,

---

23 Το μέσο ποσοστό ιδιωτικής απόδοσης που προκύπτει από την τριτοβάθμια εκπαίδευση πλησιάζει το 9% σε δέκα χώρες του ΟΟΣΑ.

24 ΕΕΥΕ, σ. 27-29.

25 ΕΕΥΕ, σ. 28.

26 ΕΕΥΕ, σ. 29.

27 ΕΕΥΕ, σ. 28.

προγραμμάτων συμβουλευτικής αγωγής και διά βίου καθοδήγησης. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ενημέρωση των οικογενειών όταν τα παιδιά τους είναι σε σχετικά μικρή ηλικία[28]. Τα πανεπιστήμια θα πρέπει να παροτρύνονται για τη χάραξη ολοκληρωμένων πολιτικών προβολής και πρόσβασης, οι οποίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την εισαγωγή προγραμμάτων γεφύρωσης και θέσεων προοριζόμενων για συγκεκριμένη κατηγορία υποψηφίων.

Η δωρεάν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν εξασφαλίζει απαραίτητα την ισότητα. Για να τονωθούν η αποδοτικότητα και η ισότητα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαμορφώνουν κατάλληλες συνθήκες και να παρέχουν τα ενδεικνυόμενα κίνητρα ώστε να πραγματοποιούνται περισσότερες επενδύσεις από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των διδάκτρων, σε συνδυασμό με συνοδευτικά χρηματοδοτικά μέτρα για τους μειονεκτούντες. Κρίνεται επίσης αναγκαία η ανάληψη δράσης σε σχολικό επίπεδο. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να παρέχουν μεγαλύτερο εύρος υπηρεσιών και κινήτρων προκειμένου να ικανοποιούνται οι διαρκώς πιο ποικίλες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες.

3.4. Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση: καλύτερη ποιότητα και συνάφεια

24. Δεδομένης της γήρανσης του πληθυσμού, το σταθερά υψηλό επίπεδο ανεργίας στους νέους στην ΕΕ αποτελεί ολοένα και πιο σοβαρό πρόβλημα. Έως το 2050 ένα επιπλέον 65% των Ευρωπαίων θα είναι ηλικίας 65 ετών και άνω, ενώ ο ενεργός πληθυσμός (ηλικίας 15-64 ετών) θα μειωθεί κατά 20%[29]. Υπάρχει επίσης αυξημένη ζήτηση ατόμων με δεξιότητες υψηλότερου επιπέδου. Εκείνοι που εισέρχονται στην αγορά εργασίας με το χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο αντιμετωπίζουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο ανεργίας. Αν και η έγκαιρη παρέμβαση με σκοπό τη ευρύτερη συμμετοχή και τις καλύτερες επιδόσεις αποτελεί την αποτελεσματικότερη μέθοδο για τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης, η μετάβαση από τον κόσμο της εκπαίδευσης στον κόσμο της εργασίας είναι καίρια. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι στις χώρες όπου εφαρμόζονται άρτια συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) οι συμμετέχοντες μπορούν να αναμένουν εύλογα οφέλη[30]. Η άρση των αδιεξόδων από τα συστήματα ΕΕΚ ώστε οι σπουδαστές να μπορούν να έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι καθοριστικός παράγοντας για να γίνουν πιο ελκυστικά τα συστήματα αυτά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν ευέλικτες και σαφείς κατευθύνσεις μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα οδηγούν στην περαιτέρω μάθηση και την απασχόληση. Αυτό αναμένεται ότι θα συμβάλει στην εξισορρόπηση μεταξύ εκείνων που έχουν προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εκείνων που έχουν επαγγελματικά προσόντα, κάτι που θα αντικατοπτρίζει καλύτερα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

25. Δεδομένων των προκλήσεων που θέτει ο γηράσκων πληθυσμός, η παροχή καλύτερων ευκαιριών μάθησης στους ενηλίκους είναι σημαντική τόσο για την ισότητα όσο και για την αποδοτικότητα, ιδίως για την επανένταξη των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση στη μαθησιακή διαδικασία και την καλύτερη προσαρμογή τους

---

28 ΕΕΥΕ, σ. 29.
29 ΕΕΥΕ, σ. 30.
30 ΕΕΥΕ, σ. 30.

στη μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας. Οι εργοδότες τείνουν να παρέχουν κατάρτιση με βάση την εργασία στα άτομα με την υψηλότερη ειδίκευση, γεγονός που αποφέρει σημαντικά οφέλη στους εργαζόμενους και στους εργοδότες[31]. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις φάνηκαν διστακτικές στο να παράσχουν κατάρτιση στους μειονεκτούντες, σε όσους έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο και σε όσους δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες.

26. Μόνο το 10,8% των ευρωπαίων ενηλίκων συμμετέχει σε επίσημη, ανεπίσημη ή άτυπη μορφή διά βίου μάθησης. Κοινώς, το ποσοστό αυτό υπολείπεται κατά πολύ από το στόχο αναφοράς της ΕΕ για συμμετοχή του 12,5% έως το 2010. Από τα στοιχεία για το προηγούμενο εκπαιδευτικό επίπεδο εκείνων που είχαν ακολουθήσει ανεπίσημη μάθηση (σχήμα 2) προκύπτει ότι τα άτομα που βρίσκονται στα χαμηλότερα σκαλοπάτια της κλίμακας προσόντων έχουν τις λιγότερες πιθανότητες να συμμετάσχουν σε περαιτέρω μάθηση και, κατά συνέπεια, να βελτιώσουν τις προοπτικές τους ως προς την απασχόληση.

Σχήμα 2: Συμμετοχή ατόμων 25-64 ετών σε ανεπίσημη μάθηση ανά μορφωτικό επίπεδο (%), 2003

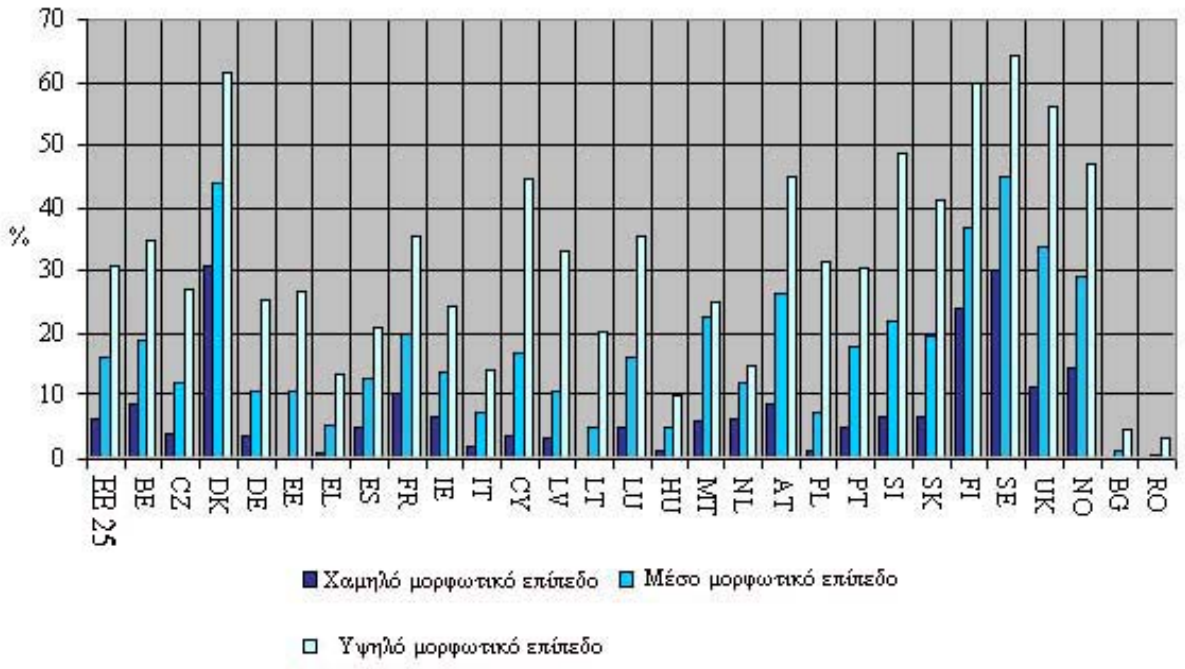

■ **ΕΕ 25: 6,5%** ■ **ΕΕ 25: 16,4%** ■ **ΕΕ 25: 30,9%**
Πηγή: EUROSTAT: LFS, AHM, 2003
Πληθυσμός-στόχος: άτομα 25-64 ετών. Περίοδος αναφοράς: 12 μήνες

27. Τα κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη της κατάρτισης είναι σημαντικά καθώς παρέχουν την αίσθηση της ενεργού συμμετοχής στον κοινωνικό ιστό και μπορούν να βοηθήσουν τους ενηλίκους να εισέλθουν εκ νέου στον μαθησιακό κύκλο. Όσον αφορά την ισότητα, οι άνεργοι και όσοι δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση απαιτούν πρόσβαση σε δημοσίως χρηματοδοτούμενα προγράμματα

[31] ΕΕΥΕ, σ. 31.

κατάρτισης ενηλίκων, αλλά οι επιδόσεις αυτών των προγραμμάτων ως προς τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των μειονεκτούντων ενηλίκων ήταν, γενικώς, πενιχρές[32]. Δύο προσεγγίσεις μπορούν να βελτιώσουν αυτή την κατάσταση.

28. Πρώτον, τα επιτυχή προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και κατάρτισης ενηλίκων βασίζονται συχνά σε συμπράξεις μεταξύ του επιχειρηματικού κόσμου, του δημόσιου τομέα, των κοινωνικών εταίρων και των τοπικών οργανώσεων του τρίτου τομέα[33]. Εστιάζονται σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους και στις ανάγκες τους. Οι συμπράξεις στο ανώτερο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν επίσης να έχουν ως αποτέλεσμα την ενεργό συμμετοχή των νέων που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο, προσφέροντάς τους εναλλακτικό μαθησιακό περιβάλλον[34]. Αυτές οι πρωτοβουλίες συνεπάγονται σαφώς ένα κόστος, αλλά το κόστος της αδράνειας και ο συνεπακόλουθος μεγάλος αριθμός ατόμων που εγκαταλείπουν το σχολείο είναι πολύ υψηλότερα[35].

29. Δεύτερο, η κατάρτιση πρέπει να συνδέεται στενά με τις ανάγκες των εργοδοτών σε δεξιότητες. Το περιεχόμενό της πρέπει να καταστεί συναφές με την αγορά εργασίας μέσα από τη συμβολή των επιχειρήσεων, όχι μόνο μέσω συμπράξεων, αλλά και μέσω της αύξησης της συνιστώσας «κατάρτιση στη θέση εργασίας». Για τον καλύτερο συνδυασμό μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας και για να διευκολυνθούν οι εκπαιδευτικές και οι επαγγελματικές επιλογές, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να αναπτύξουν περαιτέρω την ενημέρωση σχετικά με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες. Η κρατική στήριξη σε εργοστασιακά και κλαδικά προγράμματα κατάρτισης έχει τη δυνατότητα να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις, γιατί το κόστος για τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους διατηρείται χαμηλό μέσω του επιμερισμού των γενικών εξόδων[36]. Επίσης, ο κίνδυνος υφαρπαγής εργαζομένων από άλλες επιχειρήσεις –σύνηθες αντικίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων από τους εργοδότες στον τομέα της κατάρτισης– μειώνεται. Οι εργοδότες θα πρέπει να επενδύουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί και να εκπληρώσουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη τους να καταστούν «οργανισμοί μάθησης»[37]. Τα προγράμματα κατάρτισης που σχετίζονται με την αγορά εργασίας αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικά ως προς την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για τα μειονεκτούντα άτομα, όταν εστιάζονται στις ανάγκες της περιφερειακής και της τοπικής οικονομίας σε δεξιότητες[38].

---

32 ΕΕΥΕ, σ. 33-34.

33 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή έχουν αναγνωρίσει τη σημασία του κοινωνικού διαλόγου: http://ec.europa.eu/comm/employment_social/social_dialogue/.

34 ΕΕΥΕ, σ. 34-37.

35 ΕΕΥΕ, σ. 12-14.

36 ΕΕΥΕ, σ. 34-35 και 37-38.

37 COM(2006)136, «Πραγμάτωση της εταιρικής σχέσης για τη μεγέθυνση και την απασχόληση: να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης».

38 ΕΕΥΕ, σ. 38.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν σαφείς και ποικίλες κατευθύνσεις μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με σκοπό την περαιτέρω μάθηση και απασχόληση. Θα πρέπει επίσης να βελτιώσουν τα δημόσια προγράμματα κατάρτισης για ανέργους και μειονεκτούντες εκπαιδευόμενους. Η ποιότητα και η συνάφεια αυτών των προγραμμάτων μπορεί να βελτιωθεί με την ενθάρρυνση των συμπράξεων των ενδιαφερομένων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και με τη διευκόλυνση επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα.

4. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

30. Τα κράτη μέλη είναι σαφώς εκείνα που αναλαμβάνουν κυρίως να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Πέρα από τις συστάσεις που απευθύνονται σε αυτά, πρέπει να αναληφθεί δράση και σε επίπεδο ΕΕ. Ο παγκόσμιος οικονομικός ανταγωνισμός και οι κοινωνικές τάσεις έχουν παρόμοιο αντίκτυπο ανάλογα με την κατάσταση κάθε χώρας. Η προστιθέμενη αξία της ευρωπαϊκής προσέγγισης συνίσταται στο ότι τα διαφορετικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορούν να επωφελούνται από την αμοιβαία μάθηση και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

31. Το νέο πρόγραμμα διά βίου μάθησης θα στηρίξει την κινητικότητα εκατομμυρίων ατόμων, παρέχοντάς τους νέες δεξιότητες και βοηθώντας τους να προσαρμοστούν στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Επιπλέον, το πρόγραμμα αυτό, μέσω διακρατικής συνεργασίας, θα βελτιώσει την ποιότητα και θα ενισχύσει τη διασύνδεση των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτό το πρόγραμμα θα λειτουργήσει σε συνδυασμό με τις νέες ρυθμίσεις για τα διαρθρωτικά ταμεία, οι οποίες θα στηρίξουν τις μεταρρυθμίσεις του συστήματος και τα σχέδια για την ανάπτυξη της παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

32. Στο πλαίσιο της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισαβόνας και του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», η ΕΕ βοηθάει τα κράτη μέλη στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών τους για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, δεδομένων και βέλτιστων πρακτικών μέσω της αμοιβαίας μάθησης και της αξιολόγησης από ομοτίμους. Η αποδοτικότητα και η ισότητα θα είναι θέματα προτεραιότητας στο πλαίσιο αυτών των εργασιών και η ΕΕ θα στηρίξει ιδιαίτερα την καλλιέργεια πνεύματος αξιολόγησης και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση. Η Επιτροπή σκοπεύει επίσης να αναπτύξει περαιτέρω το έργο που έχει συντελεστεί όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων, την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων και ενός ευρωπαϊκού πλαισίου στατιστικών και δεικτών. Αυτό θα βασίζεται στην έρευνα που θα πραγματοποιηθεί όσον αφορά την αποδοτικότητα και την ισότητα, η οποία θα χρηματοδοτηθεί από το έβδομο κοινοτικό πλαίσιο έρευνας και ανάπτυξης.